

**7-КЛАССТА МАТЕМАТИКАНЫ ОКУТУУДА ОКУУЧУЛАРГА
ЭСТЕТИКАЛЫК ТАРБИЯ БЕРҮҮ**

**ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ ПРИ
ПРЕПОДАВАНИИ МАТЕМАТИКИ В 7 КЛАССЕ**

**ENSURING AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS WHEN TEACHING
MATHEMATICS IN THE 7TH GRADE**

Аннотация: Бул изилдөөдө 7-класстын окуучуларына математика сабагын окутууда эстетикалык тарбия берүүнүн ыкмалары каралат. Иштин максаты окуучулардын предметке болгон кызыгуусун ойготуу, алардын чыгармачылык ой жүгүртүүсүн өнүктүрүү жана математикалык мыйзам ченемдүүлүктөрдүн сулуулугун бир бүтүн кабыл алуусун калыптандыруу үчүн окуу процессине эстетикалык элементтерди интеграциялоо болуп саналат. Макалада көркөм моделдерди колдонуу, математикалык түшүнүктөрдү визуалдаштыруу, улуу математиктер тууралуу тарыхый жана биографиялык маалыматтарды интеграциялоо, предметтер аралык долбоорлорду колдонуу сыяктуу ар кандай педагогикалык стратегиялар талданат. Көрүү жана кызыктуу материалдарды түзүүнүн жана окуучуларды ачылыштарга жана чалгындоо процесстерине активдүү тартуунун маанилүүлүгүн баса белгилейт. Жыйынтыктап айтканда, математика сабагынын алкагында эстетикалык тарбия берүү окуудагы жетишкендиктерди гана эмес, окуучулардын гармониялуу инсандыгын калыптандырууга да салым кошот деген тыянак чыгарылат.

Аннотация: В данном исследовании рассматриваются методики и подходы к обеспечению эстетического воспитания учащихся 7 класса при изучении математики. Цель работы заключается в интеграции эстетических элементов в процесс обучения, чтобы стимулировать интерес учеников к предмету, развивать их творческое мышление и формировать целостное восприятие красоты математических закономерностей. В статье анализируются различные педагогические стратегии, такие как использование художественных моделей, визуализация математических концепций, интеграция исторических и биографических сведений о великих математиках, а также применение междисциплинарных проектов. Подчеркивается важность создания наглядных и привлекательных материалов, а также активного вовлечения учащихся в процессы открытия и исследования. В заключение делаются выводы о том, что эстетическое воспитание в рамках уроков математики способствует не только улучшению успеваемости, но и развитию гармоничной личности учеников.

Abstract: This study examines methods and approaches to providing aesthetic education to 7th grade students when studying mathematics. The goal of the work is to integrate aesthetic elements into the learning process in order to stimulate students' interest in the subject, develop their creative thinking and form a holistic perception of the beauty of mathematical patterns. The article analyzes various pedagogical strategies, such as the use of artistic models, visualization of mathematical concepts, integration of historical and biographical information about great mathematicians, and the use of interdisciplinary projects. Emphasizes the importance of creating visual and engaging

materials and actively involving students in the processes of discovery and exploration. In conclusion, conclusions are drawn that aesthetic education within the framework of mathematics lessons contributes not only to improving academic performance, but also to the development of a harmonious personality of students.

Түйүндүү сөздөр: Эстетикалык тарбия, математика, 7-класс, чыгармачылык ой жүгүртүү, окуу-тарбия процесси, педагогикалык стратегиялар, көргөзмө материалдар, дисциплиналар аралык долбоорлор, визуализация, тарыхый аспектилер.

Ключевые слова: Эстетическое воспитание, математика, 7 класс, творческое мышление, учебный процесс, педагогические стратегии, наглядные материалы, междисциплинарные проекты, визуализация, исторические аспекты.улучшению успеваемости, но и развитию гармоничной личности учеников.

Key words: Aesthetic education, mathematics, grade 7, creative thinking, educational process, pedagogical strategies, visual materials, interdisciplinary projects, visualization, historical aspects. improving academic performance, but also developing a harmonious personality of students.

Киришүү: Көркөм өнөрдө гана эмес, күнүмдүк турмушта, илимде да сулуулукту баалап, жарата алган гармониялуу инсанды калыптандырууда эстетикалык тарбия чоң роль ойнойт. Эстетиканын элементтерин математиканы окутууга кантип киргизүү керек деген маселе 7-класста окуучулар татаал жана абстракттуу түшүнүктөрдү өздөштүрө баштаганда өзгөчө актуалдуу. Математика салттуу түрдө катуу логикалык жана кургак дисциплина катары кабыл алынат, бул кээде окуучулардын предметке болгон кызыгуусун төмөндөтөт.

Бирок математикалык түзүлүштөрдүн жана калыптардын өзүнө жараша кооздугу бар, аларды туура мамиле Бул изилдөөнүн максаты 7-класстын окуучуларына математиканы окутуу аркылуу эстетикалык тарбия берүүгө көмөктөшүүчү усулдарды иштеп чыгуу жана негиздөө болуп саналат. Бул көркөм моделдерди, рендерингдерди, тарыхый перспективаларды жана предмет аралык долбоорлорду колдонууну камтыйт[2]. Эстетикалык элементтердин интеграциясы окуудагы жетишкендиктерди гана жакшыртпастан, окуучулардын чыгармачылык ой жүгүртүүсүн жана эстетикалык аң-сезимин өстүрө аларын көрсөтүүнү максат кылуу менен ачууга болот. Бул иш билимдин ар түрдүү тармактарынын өз ара аракеттенүүсүнө жана окуу процессин өркүндөтүүгө кызыккан мугалимдерге, методисттерге жана изилдөөчүлөргө пайдалуу болот. Макалада теориялык негиздер, практикалык мисалдар жана сунуш кылынган методдорду билим берүү практикасында сынап көрүүнүн натыйжалары көрсөтүлөт.

Эстетикалык тарбия концепциясы

Эстетикалык тарбия сулуулукту кабыл алуу жана жаратуу жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүүнү, көркөм табитти калыптандырууну, ошондой эле бизди курчап турган дүйнөдөгү эстетиканы көрө билүүнү камтыйт[3]. Билим берүү контекстинде сезимдерди жана эмоцияларды өнүктүрүүгө, бүтүндөй жана гармониялуу дүйнө таанымды калыптандырууга, руханий жактан өсүүгө көмөк көрсөтүүгө багытталган.

Математикалык билим берүүгө эстетиканы интеграциялоонун теориялык негиздери

Математика менен эстетика терең байланышта. Тарыхта улуу математиктер сулуулукту математикалык формулалардын жана теориялардын жөнөкөйлүгүнөн жана гармониясынан издеген учурлар бар[5]. Эстетикалык тарбия төмөнкү аспектилерди камтыйт:

- Графиктер жана диаграммалар аркылуу математикалык түшүнүктөрдү визуалдаштыруу.

- математикалык ачылыштар жана алардын искусство менен байланышы тууралуу тарыхый маалыматтар.

- математикада симметрияны, пропорцияларды жана башка эстетикалык элементтерди колдонуу.

Математика сабагында эстетикалык тарбиялоо методдорун практикалык ишке ашыруу

Көркөм моделдер жана рендеринг

Көркөм жасалгаланган моделдерди жана көрсөтмө куралдарды колдонуу окуучулар абстракттуу түшүнүктөрдү конкреттүү жана визуалдык жактан жагымдуу кылып көрсөтүүгө жардам берет. Мисалы, көп бурчтуу фигураларды жана алардын симметрияларын моделдөө ачык түстөрдү жана көркөм оюмдарды колдонуу менен жүргүзүлөт[1].

Тарыхый жана биографиялык маалыматтар

Математикалык теориялардын өнүгүү тарыхын жана улуу математиктердин өмүр баянын математика сабагына киргизүү студенттерге илимдин адамдык аспектин, ошондой эле анын эстетикалык жана маданий мурастарын көрүүгө жардам берет. Эйлер, Гаусс же Пифагор сыяктуу фигуралардын баатырдык саякаттарын билүү окуучулардын эмоционалдык катышуусуна өбөлгө түзөт жана предметке болгон сый-урматты арттырат[4].

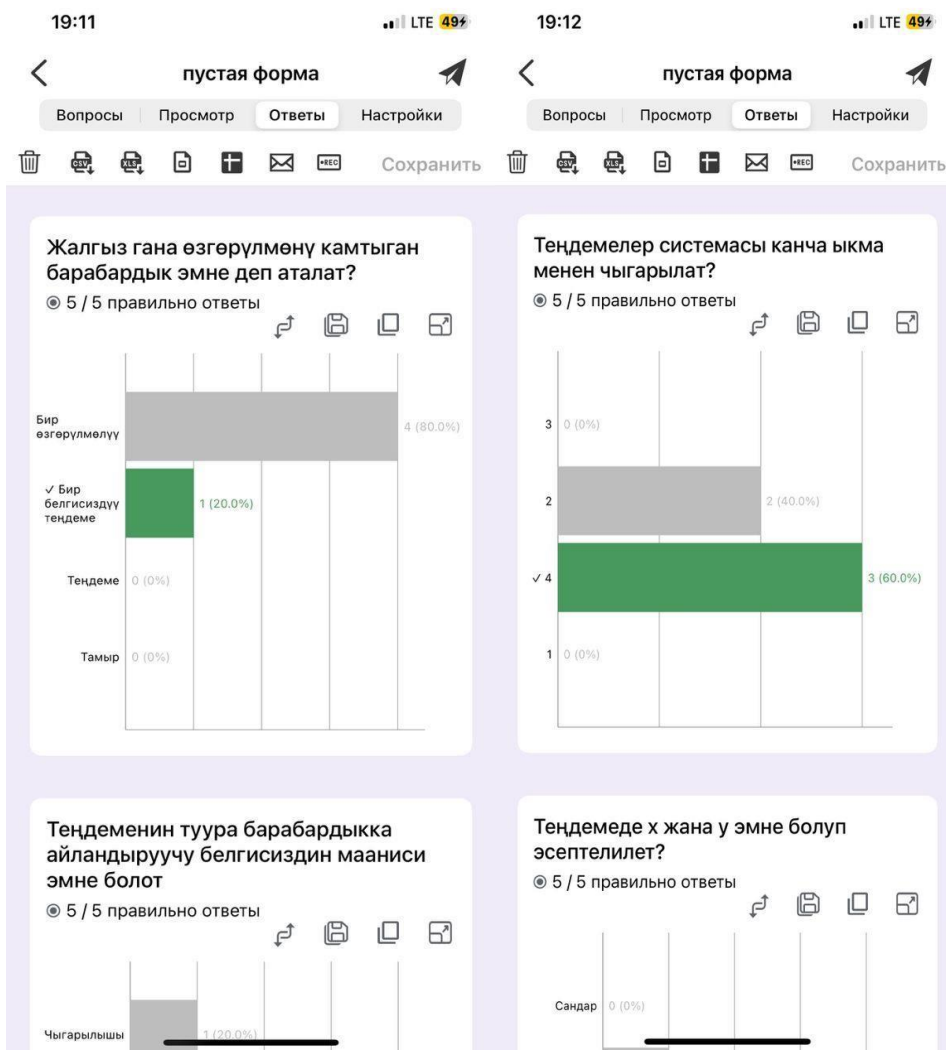
Дисциплиналар аралык долбоорлор

Математиканы искусство, музыка, архитектура жана адабият сыяктуу башка дисциплиналар менен айкалыштырган долбоорлорду уюштуруу чыгармачылыкты өнүктүрүүгө жана бүтүндөй дүйнө таанымды өнүктүрүүгө жардам берет. Мисалы, музыкалык гармониянын математикалык негиздерин изилдөө же улуу имараттардын архитектуралык түзүлүштөрүн математикалык симметрия көз карашынан талдоо долбоору.

Тесттин натыйжалары жана корутундулары

Сунушталган методдордун натыйжалуулугун баалоо

Сунушталган методдордун натыйжалуулугун баалоо үчүн билим берүү эксперименттери жана окуучулардын сурамжылоолору өткөрүлдү. Натыйжалар эстетикалык элементтердин интеграциясы математикага болгон кызыгууну арттырууга, окуудагы жетишкендиктерди жакшыртууга жана чыгармачылык ой жүгүртүүнүн өнүгүшүнө өбөлгө түзгөнүн көрсөттү.

Корутундулар жана сунуштар

7-класста математиканы окутуу аркылуу эстетикалык тарбия берүү окуучулардын ынтасын жана окуу жетишкендиктерин жогорулатуунун эффективдүү каражаты болуп саналат. Гармониялуу инсанды өнүктүрүү үчүн жагымдуу шарттарды түзүп, окуу планына искусство, тарых элементтерин жана предмет аралык долбоорлорду киргизүү сунушталат.

Корутунду

Жыйынтыктап айтканда, окуучулардын чыгармачылык потенциалын өнүктүрүү жана дүйнөнү бүтүндөй кабыл алуусун калыптандыруу үчүн окутууга комплекстүү мамиле жасоонун, анын ичинде эстетикалык тарбия берүүнүн мааниси баса белгиленет. Сунушталган ыкмалар жана ыкмалар окуу процессин кызыктуу жана натыйжалуу кылууга умтулган мугалимдер жана методисттер үчүн пайдалуу болушу мүмкүн.

Адабияттар:

1. Биймурсаева Б.М, Өмүралиева М.Н., Сартпаев Э.К. Математиканы окутуу процессинде окуучуларга эстетикалык таалим-тарбия берүүдө класстан тышкаркы иштердин жана окуу китептеринин артыкчылыктары // БМУнун жарчысы, № 20, 2011.
2. И.Б.Бекбоев, Р.Ж.Жакеева, Б.М.Биймурсаева. Математика курсунда окуучуларга эстетикалык тарбия берүүнүн проблемасы жана айрым

- методикалык сунуштар Нарын-2004 3. Лихачев Д.Б. Теория эстетического воспитания школьников. – М.: Педагогика, 2002. –183 с.
4. Песталоцци И.Г, Эстетическое воспитание. Сущность. Формы. Методы. – М., 1969. –343 с.
 5. Сухомлинский В.А., Сердце отдаю детям. – М., Издательство Концептуал, 2019 – 320